

і духовно здорової особистості. Софросіне представляє собою складну систему якостей сформовану на основі гармонійної взаємодії особистості з собою і середовищем, а також включає здоровий глузд, поміркованість, розумність, відчуття міри, такту, людиномірні цінності та інтенції, відсутність гордині.

Список використаної літератури:

1. Курабцев, В. Л. (2019). Платон: агатофілософія: монографія. Москва : Проспект, 2016. 160 с. Відновлено з : <http://psylib.org.ua/books/losew06/txt05.htm#10>
2. Лосев, А. Ф. (2019). Хармид. Коментарии к диалогам Платона. Відновлено з: <http://psylib.org.ua/books/losew06/txt05.htm#10>.
3. Лосев, А. Ф. (2019). Платон. Диалоги. Москва: Мысль, 1986. 607 с.

ДО ПИТАННЯ РАННЬОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ З ПСИХОФІЗИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

УДК: 376-056

*Чопик Леся Іванівна,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри психології
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність проблеми ранньої допомоги дітям з психофізичними порушеннями в Україні обумовлена стійкою тенденцією до збільшення кількості новонароджених зі складними психофізичними порушеннями, які спричиняють негативний вплив на їхній подальший розвиток. Тож найгострішою проблемою сучасної медицини та освіти є раннє виявлення порушень з метою вчасної комплексної корекції допомоги.

Комплексна корекційна допомога дитині на ранніх етапах передбачає попередження, подолання та виправлення порушень розвитку, що виникають в пренатальний, інтранатальний і постнатальний періоди.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.

Психолого-педагогічним вивченням дітей з психофізичними порушеннями перших років життя в Україні займалися В. Бондарь, Т. Грицишина, Т. Гурковська, В. Засенко, Н. Карпенко, В. Крамченко, К. Крутій, А. Кукуруза, Н. Манько, Л. Федорович, М. Шеремет та ін.

Своєчасне поєднання комплексного медичного та психолого-педагогічного супроводу з компенсаторними можливостями організму дитини у ранньому віці може суттєво нейтралізувати вплив первинного порушення на хід психофізичного розвитку дитини і стати потужним чинником профілактики її соціальної дезадаптації (С. Миронова, В. Тарасун, В. Ремажевська, Д. Шульженко та ін.).

Мета наукової публікації полягає у теоретичному обґрунтуванні доцільності раннього комплексного корекційного втручання в розвиток дітей з психофізичними порушеннями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порушення розвитку – це психічне чи фізичне відхилення, що викликає суттєві порушення нормального розвитку. Основними видами порушення розвитку є порушення зору, слуху, мовлення, інтелектуальної, емоційно-вольової сфери, поведінки, опорно-рухового апарату.

У структурі будь-яких порушення виділяють «первинні», що мають біологічну природу, і «вторинні», пов'язані з соціокультурним розвитком. Вторинні порушення є неоднорідними і різноманітними. Одні з них вважаються прямим наслідком первинного порушення, інші – соціальної ситуації розвитку. З'ясування причини та глибини вторинного порушення є необхідною умовою своєчасної адекватної корекції розвитку. Наприклад, практично при всіх видах порушень у дітей вже в ранньому віці спостерігається уповільнене дозрівання ЦНС і порушення формування психофізичних функцій.

В своїх роботах Л. Виготський стверджував, що, чим раніше створюються спеціальні умови для розвитку і виховання дитини з психофізичними порушеннями, тим менше виникає вторинних ускладнень і значно легше здійснюється процес її соціалізації.

Враховуючи це, стає зрозумілим, що ефективність корекційних впливів на дитину з психофізичними порушеннями залежатиме від вчасного виявлення відхилень, їх лікування та корекції наслідків на ранніх етапах онтогенезу (в період раннього дитинства).

Ранній вік (від народження до 3 років) характеризується інтенсивним формуванням і дозріванням основних морфологічних структур мозку, що обумовлює сензитивність психіки, а саме, її особливу чутливість до зовнішніх впливів (позитивним і негативним). В цей період малюк найбільш сприйнятливий в плані навчання і розвитку психічних функцій (формується пізнавальна діяльність, моторні функції, мовлення, особистість) і, одночасно, максимально уразливий щодо різних шкідливих чинників, які можуть викликати серйозні відхилення в психічному розвитку (В. Лубовській, Д. Шульженко та ін.). Тому саме цей сензитивний період корекційного впливу розглядається науковцями як засіб попередження виникнення вторинних порушень і як найважливіший етап реабілітаційного відновлення особистості дитини

Науковці і практики визнають, що серед найважливіших напрямів реконструкції вітчизняної системи спеціальної освіти є створення нового структурного елемента: служби ранньої допомоги дітям з психофізичними порушеннями розвитку.

Рання допомога (раннє втручання) розглядається як міждисциплінарна сімейно-центрована система комплексної допомоги дітям раннього віку з порушеннями розвитку та дітям груп біологічного і соціального ризику, спрямована на покращення розвитку дитини та підвищення якості життя родин (Т. Стасенко).

Метою такої служби має стати забезпечення ефективного компенсування порушень розвитку в дітей та попередження виникнення в них більш складних інтелектуальних, емоційних, вольових, регуляторних, мовленнєвих та особистісних порушень (Л. Виготський, В. Тарасун, С. Хоменко).

Завдання, які мають вирішуватись – це розробка та апробація різних моделей скринінгового і поглибленого диференційованого обстеження всіх дітей першого року життя для виявлення осіб з підозрою на відхилення в розвитку (з метою скорочення до мінімуму часу між діагностуванням та включенням дитини до системи комплексної цілеспрямованої корекційної допомоги та соціального супроводу) і надання різноманітних форм психолого-педагогічної та соціальної допомоги дітям (відповідно до характеру порушення і структури дефекту) та їхнім сім'ям.

Принципи, якими слід керуватись в процесі організації ранньої корекційної допомоги дітям з порушеннями психофізичного розвитку було сформульовано Д. Брікером, Л. Виготським, Г. Кукурузою, С. Мироною, Ю. Разенковою, В. Ремажевською, О. Стребелевою, Л. Шипіциною та ін.:

- 1) принцип урахування сензитивних періодів розвитку;
- 2) принцип сімейноцентрованості;
- 3) принцип міждисциплінарності та командності;
- 4) принцип загального характеру психолого-педагогічного супроводу;
- 5) принцип функціонального підходу;
- 6) принцип реалізації ранньої корекційної допомоги в природному середовищі в ігровій діяльності та з використанням повсякденних рутин;
- 7) принцип соціальної інтеграції та інклюзії.

Висновки. Вивчення, аналіз й узагальнення наукової літератури з проблеми дослідження дозволили визначити, що рання комплексна корекційна допомога дитині дозволить більш ефективно компенсувати порушення в її психофізичному розвитку і тим самим пом'якшити, або попередити вторинні відхилення, забезпечивши тим самим повноцінний розвиток дитини.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні диференційованої системи заходів психолого-педагогічної корекції різних порушень в розвитку дітей на максимально ранніх етапах.

Список використаної літератури:

1. Миронова, С.М.(2011). *Педагогічна допомога дитині раннього віку з особливостями психофізичного розвитку*. Вихователь-методист дошкільного закладу, № 5, с.65 – 72.
2. Миронова, С. П. (2010). *Рання комплексна діагностика і реабілітація дітей з сенсорними порушеннями: реалії та перспективи*. Всеукраїнська науковопрактична конференція з міжнародною участю. Статті та лекції. Львів: Український бестселер, 360 с.
3. Тарасун, В. В. (2012). *Психолого-педагогічна допомога дітям переддошкільного віку з особливостями в розвитку: напрями реалізації*. Монографія. Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 412с.
4. Шутьженко, Д. І. (2004). *Дизонтогенетичні аспекти ранньої корекційно-педагогічної роботи в соціально-реабілітаційних центрах*. Збірник «Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами» № 1(3), с. 494 – 499, відновлено з <http://ap.uu.edu.ua/article/453>

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ПСИХІЧНОЇ ТРАВМИ ВЕТЕРАНАМИ АТО/ООС З ПОРУШЕННЯМИ ФУНКЦІЙ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

УДК: 159.922.62-056.29

Чухрій Інна Володимирівна

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології та соціальної роботи

Вінницького державного педагогічного

університету імені Михайла Коцюбинського